

Vlaams
Parlement

vergadering **C251**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 28 april 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vergunningsprocedure bij windprojecten – 2445 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het advies van de Minaraad over het uniek loket renovatie- en energiepremie – 2675 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de mediacampagne reNUveren en de aangekondigde overgang naar een eengemaakte renovatiepremie – 2913 (2020-2021)	11
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het slechte OESO-rapport voor klimaat en milieu – 2791 (2020-2021)	16
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitzondering om aanspraak te maken op een EPC-labelpremie – 2850 (2020-2021)	20
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het akkoord over de nieuwe Europese Klimaatwet – 3042 (2020-2021)	22
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het gebruik van biobrandstof – 2864 (2020-2021)	28

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de vergunningsprocedure bij windprojecten – 2445 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): In de periode 2018-2020 werden er 91 windturbines gerealiseerd, met een totaal geïnstalleerd vermogen van 254 megawatt. In dezelfde periode werd er rond de vergunningsaanvraag van 122 windturbines een beroep ingesteld tegen de beslissing in eerste aanleg. 80 turbines werden in eerste aanleg vergund, maar uiteindelijk werden er alsnog 26 turbines geschrapt na een beroepsprocedure. Omgekeerd kregen 15 turbines alsnog een vergunning na een weigering in eerste aanleg. Het aantal turbines dat vervolgens bijkomend vergund of geweigerd werd na een procedure in hoger beroep is niet gekend, omdat deze gegevens nog niet afgeleid kunnen worden uit het omgevingsloket.

Het totaal geïnstalleerde vermogen van windturbines op land bedroeg eind 2020 1361 megawatt. Volgens het Windplan 2020 had dit 1500 megawatt moeten zijn. Dit geïnstalleerd vermogen zit zelfs nog onder het vertrekpunt van het Windplan 2025, dat uitging van 1414 megawatt geïnstalleerd vermogen in 2020. In een reactie liet u weten dat er in 2020 voor 300 megawatt aan vergunningen werd afgeleverd, maar uit de analyse die gemaakt werd in het Windplan 2025, blijkt dat het aantal afgeleverde vergunningen geen garantie biedt op de effectieve realisatie van deze windturbines. Vergunningen worden vertraagd of zelfs vernietigd na beroepsprocedures bij de Raad van State of de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVB), regelmatig door beroepen die ingesteld worden door lokale mandatarissen. Bovendien worden een aantal vergunde projecten om diverse redenen niet uitgevoerd.

In het Windplan 2025 hebt u de intentie opgenomen om de vergunningsprocedure voor windturbines te versnellen. Volgens een artikel in de Gazet van Antwerpen, een krant die ik ook regelmatig raadpleeg, wilt u deze procedure verkorten met zes tot negen maanden, onder andere door het proces verder te digitaliseren en door het aanwerven van extra rechters. Nu neemt een gemiddelde procedure achttien maanden in beslag, of anderhalf jaar.

Een bijkomend element dat voor vertraging zorgt in de behandeling van beroepsprocedures is het systematische uitstellen van de behandeling van de dossiers vanwege de lopende procedure over het Validatiedecreet bij het Grondwettelijk Hof. Deze onzekerheid kan ervoor zorgen dat de toekomstige ontwikkelingen van windenergie voor onbepaalde tijd worden uitgesteld.

In het Windplan werd onder het hoofdstuk 'technische en financiële aspecten', onder actiepunt 3, de responsabilisering van de lokale overheden en het uitwerken van een proefproject waarbij steun voor plaatsing van grote windturbines op overheidsgronden wordt aanbesteed, ingeschreven. Onder dit actiepunt is ook opgenomen dat de Vlaamse overheid een voorbeeldfunctie moet opnemen. Op welke wijze zet u in op het positief promoten van de vergunningen die u zelf hebt afgeleverd? Welke stappen hebt u al gezet om lokale overheden te overtuigen om geen beroepsprocedure te starten tegen een afgeleverde vergunning?

In het Windplan 2025 is opgenomen dat de Vlaamse overheid in 2021 zal onderzoeken en oplijsten welke gronden nog in aanmerking komen voor het plaatsen van grote windturbines. Wat is de stand van zaken? Werden er al trajecten opgestart voor de plaatsing van grote windturbines.

In het Windplan 2025 werd ook opgenomen dat Vlaanderen de algemene positieve houding ten aanzien van windenergie zal belichten. Wat is hiervan de stand van zaken? Welke initiatieven werden er in dat kader al opgestart?

Zoals uit de gemaakte analyse in het Windplan 2025 blijkt, zijn er een aantal vergunde projecten die geen uitvoering kennen. Wordt er actief opgevolgd of de vergunde projecten effectief gerealiseerd worden? Wordt er actief opgetreden naar de vergunninghouder indien zou blijken dat de realisatie van het project niet binnen de opgelegde termijn uitgevoerd zal worden? Welke stappen worden er ondernomen? Wordt er systematisch gemonitord welke projecten gerealiseerd worden en binnen welke termijn deze realisaties tot stand komen? Wat is momenteel de gemiddelde termijn om een project te realiseren na het definitief toekennen van een vergunning?

Wordt er systematisch gemonitord welke projecten – ondanks een vergunning – niet gerealiseerd worden? Wordt de reden voor het niet uitvoeren van projecten nagegaan? Zijn deze redenen momenteel bekend en wat zijn deze dan?

Minister, in het Windplan 2025 geeft u aan: “De bedoeling moet zijn om een robuust en consequent vergunningsbeleid te hanteren zodat – op plaatsen waar windenergieprojecten mogelijk en wenselijk zijn – meer en sneller windturbines gebouwd kunnen worden.” De aangekondigde verkorting van de procedure kadert binnen deze doelstelling.

Hoe denkt u de procedure tot het definitief verlenen – of definitief weigeren – van een vergunning voor een windproject te verkorten met zes tot negen maanden?

Het digitaliseren van de volledige procedure kan de doorlooptijd versnellen. Het aanstellen van extra rechters kan de beroepsprocedures versnellen, maar een robuust en consequent vergunningenbeleid zou net moeten voorkomen dat vergunningsaanvragen in een beroepsprocedure terechtkomen. Hoe zult u het vergunningsbeleid robuuster en consequenter maken? Wat is daarvoor de timing?

En dan mijn laatste vraag: wat is de stand van zaken van de procedure over het Validatiedecreet bij het Grondwettelijk Hof?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega Danen. Het is natuurlijk een complex gegeven: alles wat met vergunningenbeleid te maken heeft, moet ook allemaal voldoende juridisch juist zijn. Het is inderdaad zo dat er heel wat beroepen worden aangetekend, ook ten aanzien van vergunningen die ik verleen. Ik heb vorig jaar, zoals u weet, voor 300 megawatt vergund. Maar ik kan de mensen niet tegenhouden. Het enige wat ik kan doen, is ervoor zorgen dat er draagvlak voor is.

U stelt heel wat vragen. Wat betreft onze rol als Vlaamse overheid, kan ik meedelen dat het Vlaams EnergieBedrijf (VEB) de opdracht kreeg om de ‘turbinevriendelijke gronden’ – als ik het zo mag zeggen – van de Vlaamse overheid in kaart te brengen. Ik denk dat dat belangrijk is. Vlaanderen heeft heel veel gronden, en de oefening loopt dus, om dat allemaal in kaart te brengen.

In het Windplan 2025 willen we met deze actie het bestaande, goede draagvlak creëren voor windenergie in Vlaanderen. Het Departement Omgeving en het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) zullen ook diverse pistes onderzoeken om bij te dragen ten aanzien van draagvlakopbouw.

Ook lokale besturen hebben een belangrijke rol. We zien in het lokaal energie- en klimaatpact dat de burgemeesters nu aan het uitwerken zijn, en waarbij burgemeestersconvenanten werden ondertekend, dat zij ook mee dit draagvlak moeten

gaan creëren. Het is goed dat je engagementsverklaringen ondertekent voor klimaat en energie en dergelijke, maar dan is het ook belangrijk dat je – als er conflicten zijn – heel snel vanuit het lokaal bestuur samenzit met buurtcomités, enzovoort. Ik zie daarin dus een heel belangrijke rol voor de lokale besturen, omdat zij er ook dicht bij zitten.

Jaarlijks wordt ook gepeild naar het draagvlak voor windenergie en worden de enquêteresultaten gepubliceerd. In het lokaal energie- en klimaatpact, dat ik samen met mijn collega Somers heb uitgewerkt, is er een specifieke werf opgenomen rond het stimuleren van participatieve hernieuwbare energieprojecten op lokaal niveau. In het werkprogramma 2021 van ODE Vlaanderen (Organisatie voor Duurzame Energie) en de Vlaamse Windenergie Associatie (VWEA) is het opzetten van belevingslocaties opgenomen. De sector zal hierrond initiatieven opzetten. Voor eerst zal er gestart worden met een inventarisatie van de al bestaande initiatieven in verband met belevingslocaties rond windenergie.

Verder biedt VEKA ook al heel wat technische informatie over windenergie in Vlaanderen op haar website. Ik denk dat we daar heel actief in zijn. Ik zie ook dat de sector heel vaak goede sensibiliseringscampagnes doet. Daar zullen we ook verder op inzetten.

Een ander probleem is natuurlijk het 'robuust en consequent' vergunningenbeleid. Daarom ben ik ook voorstander van korte vergunningstermijnen.

Nu, in uw vraagstelling laat u uitschijnen dat er niets gebeurt om te komen tot een robuust en consequent vergunningenbeleid. Dat klopt niet volledig, moet ik zeggen. Ik denk toch dat we heel wat zaken hebben gedaan rond vergunningenbeleid, en ook naar rechtszekerheid. Indien een administratieve beroepsprocedure kan worden vermeden, kunnen vergunningsaanvragen voor windturbines nu met ongeveer zes maanden worden versneld.

Teneinde de VLAREM-wetgeving inzake windturbines ook juridisch robuuster te maken heb ik mijn administratie gevraagd om een plan-MER (milieueffectrapport) op te stellen. Dit proces is lopende. Hier zal ook onderzocht worden of de normen en voorwaarden voor windturbines al dan niet aanzienlijke effecten hebben op de omgeving. Dat proces loopt. Via verschillende inspraakmomenten kan men allerlei bezorgdheden van burgers objectief en onafhankelijk onderzoeken. Wat het hinderaspect betreft, zal dit een aantal zaken objectiveren. Door het vastleggen van een goed normenkader voor windturbines zullen ook heel wat bezorgdheden bij burgers en lokale besturen weggenomen worden.

In het kader van het arrest van het Grondwettelijk Hof kwam er ook het Validatiedecreet van 17 juli 2020, waar de sectorale milieunormen voor windturbines tijdelijk gevalideerd werden na het arrest van 25 juni 2020 van het Hof van Justitie.

Ik lees ook heel wat kritiek over het feit dat we de procedures voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen op een snellere manier willen aanpakken. Want u weet dat procedures heel vaak veel te lang lopen, of dat nu gaat om investeringsprojecten, fietspaden of windturbines. Er komt nu kritiek vanuit een bepaalde hoek, maar ik denk toch dat dat ook heel belangrijk is. Want we zien ook dat heel wat windturbineontwikkelaars in procedure gaan omdat ze niet akkoord zijn met een vergunning van een concurrent.

Ik denk dat die procedure heel goed is. Dat is die procedure waar jullie gisteren nog tegen hebben gestemd, collega Danen. Daarin zeggen we dat we het belangrijk vinden dat iedereen die naar de rechter gaat, zijn concreet belang in het dossier moet aantonen. Dat is eigenlijk vandaag ook zo, maar we gaan het iets specifieker maken. Je gooit je argumenten helemaal in het begin al op tafel, al bij de

administratieve procedures. Het betekent dat je al bij een openbaar onderzoek zegt waarom je tegen een bepaald project bent. Dat geldt ook voor die windturbines. Ook daar zie je ontwikkelaars die niet akkoord gaan met de vergunning van een concurrent, maar ook buurtcomités. Maar jullie hebben dus tegengestemd.

Daar is nu wel wat commotie over, maar ik denk dat het net goed is om wat sneller te kunnen gaan. De toegang tot de rechter wordt altijd verzekerd. Als men niet akkoord gaat met de vergunning, en men heeft die argumenten al op tafel gelegd, dan kan men nog altijd naar de rechter stappen. Maar op deze manier is het wel goed dat vergunningen rond windturbines wat efficiënter en sneller kunnen gaan. Zo zal in de nieuwe procedure een windturbineontwikkelaar in een procedure tegen een project van een concurrent niet als argument kunnen inroepen dat de veiligheids- of andere normen met betrekking tot omwonenden niet zouden worden nageleefd. Dat heeft immers niets te maken met zijn eigen benadeling of zijn eigen belang. Dit is een voorbeeld om aan te geven wat we aan het doen zijn met die nieuwe procedures. Ik hoop dat milieuverenigingen en ook jullie beseffen dat dat ook daarvoor dient.

Eerst zegt men dat het allemaal te traag gaat. Ik stel dan een ontwerp van decreet op, ik ga twee keer naar de Raad van State en ik krijg geen opmerkingen. Nederland heeft hetzelfde systeem. En nu zegt men dat de toegang tot de rechter wordt beperkt.

Neen, het enige dat we willen, is dat projecten gerealiseerd kunnen worden, of het nu om fietspaden gaat of over windturbines. We vragen dat iedereen, ook ontwikkelaars van windprojecten, zijn eigen belang gaat aantonen, want nu gaat men ook in beroep met andere argumenten. Ik denk dat dat heel wat investeringsdossiers ten goede zal komen, of het nu gaat over windmolens, fietspaden of andere economische dossiers.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, u hebt in een aantal algemene termen geantwoord op mijn vraag.

Ik ga misschien eerst in op het laatste wat u gezegd hebt, over de behandeling van het ontwerpdecreet van gisteren. Ik was er zelf niet bij, maar ik heb er natuurlijk wel het een en ander over gehoord. Ik weet niet of dit de behandeltermijn en de procedures echt zal verkorten, als het over windmolens gaat. De mensen die procederen, hebben daar in veel gevallen wel een concreet belang bij: zij vrezen hinder. Daar gaat het meestal over. Dat is toch wel een concreet aantoonbaar belang? Ik ben het daar niet altijd mee eens, voor alle duidelijkheid, maar ik weet niet of dit hiervoor een oplossing biedt.

U zegt dat het moeilijker zal worden voor projectontwikkelaars om elkaar op die manier te beconcurreren. Dat zal dan wel zo zijn, maar ze zullen zeker nog wel iemand vinden in de buurt, een buurtcomité bijvoorbeeld, om dat voor hen te doen. Ik weet dus niet of dit een oplossing biedt. Het principe blijkt natuurlijk dat de toegang tot de rechter helder en zuiver moet blijven.

Dit gezegd zijnde wil ik toch even ingaan op een aantal vragen waarop u niet geantwoord hebt. Ik ben blij dat u zegt dat u de koe bij de horens wilt vatten en dat – dat hebt u niet letterlijk gezegd, maar ik kan het wel afleiden uit het antwoord – er meer molens komen en dat de doorlooptijd korter is. Maar ik denk dat het interessant zou zijn om na te gaan waarom bepaalde molens niet gerealiseerd worden door in kaart te brengen wat de redenen zijn. Ik denk dat we daar echt wel uit kunnen leren. Ondertussen hebben we x-aantal jaren ervaring met windmolens, ook met waarom ze er niet komen, en volgens mij kunnen we heel veel leren, zowel van succesvolle projecten als van minder succesvolle projecten. Mijn vraag

is dus – ik herhaal ze, omdat u er niet op geantwoord hebt –: wordt er systematisch gemonitord welke projecten, ondanks een vergunning, niet gerealiseerd worden? Wordt de reden voor het niet uitvoeren van het project nagegaan? Zo niet, wilt u dat in de toekomst wel gaan doen?

Als het over een robuust en consequent vergunningenbeleid gaat, geef ik niet de indruk dat dat er momenteel niet zou zijn, maar ik stel soms wel vast dat er op sommige dossiers een schijn van willekeur rust. Als deze of gene bevriende burgemeester liever geen molen ziet, dan stel ik soms vast – al kun je dat nooit helemaal hardmaken – dat de argumenten niet altijd van die aard zijn om te verantwoorden waarom die molen er niet komt. Nogmaals, ik kan dat niet hardmaken, dus ik kan daar niet echt verder op ingaan, maar daarom is het van belang dat de willekeur in de vergunningsprocedures verdwijnt, al kan dat nooit helemaal uitgesloten worden. Vandaar is er een robuust en consequent vergunningenbeleid nodig. Ik denk dat het goed is om met stakeholders in overleg te gaan om ervoor te zorgen dat dat vergunningenbeleid robuuster en consequenter wordt. U hebt wel geantwoord wat u wilt doen om de procedures te verkorten, maar ik weet niet of dat voldoende zal zijn om dat ook echt te kunnen doen.

Ik heb nog een laatste vraag. U zegt dat het VEB bezig is om turbinevriendelijke terreinen in kaart te brengen. Ik denk dat dat heel goed is, want dat zijn dan hopelijk terreinen waar minder weerstand tegen molens is. Kunt u een timing geven wanneer het VEB dat zal afronden?

U hebt ook gezegd dat het VEKA bezig is met initiatieven om het draagvlak voor windprojecten te verhogen. Wanneer kunnen we daar resultaten van zien? We hebben echt geen tijd te verliezen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wat ik in eerste instantie een interessante technisch-juridische vraag vond, bleek hoe langer u sprak, collega Danen, steeds inconsequenter te worden. Ik heb zelfs het gevoel dat het voor u een dogmatisch ideologisch debat is. Als het gaat over vergunningen die u niet zinnen, bijvoorbeeld rond industrie of Oosterweel, vindt u dat alle juridische middelen uitgeput moeten kunnen worden, omdat de burger er recht op heeft. Maar als het gaat over die windmolens, hoor ik u spreken over procedures inkorten, procedures verbeteren, procedures si, procedures la enzovoort.

Ik kan alleen maar vaststellen, als het gaat over windmolens en ook andere zaken, dat de minister maar één iets voor ogen heeft: het moet juridisch goed onderbouwd en degelijk zijn, voor gelijk welk dossier. Dat is de enige manier – de enige – om weer wat draagvlak te krijgen. Anders ga je het draagvlak compleet weghalen en wordt het precies drijfzand.

De reden waarom burgers of groepen burgers naar de rechtbank stappen om beroep aan te tekenen, is niet omdat ze het leuk vinden om hun portemonnee boven te halen om naar de rechtbank te stappen, maar soms om gegronde redenen. Ik heb recent een dossier gezien uit Malle. Dat is niet goedgekeurd, maar er was ook veel protest ter plaatse, omdat het daar niet op zijn plaats stond en omdat het geen goed project was. Als die ontwikkelaar dan nog eens en nog eens opnieuw probeert, dan is dat voor zijn rekening, maar op die plaats past er geen windmolen.

Met het Vlaamse regeerakkoord hebben we inderdaad voorzien dat we op Vlaamse gronden die wel beschikbaar zijn, een proeftuin zullen opzetten om te kijken hoe we kunnen verbeteren en versnellen, omdat Vlaanderen daar zelf grondeigenaar is. Maar je kunt dat ook niet door de mensen hun strot duwen, en dat is de fout die u vaak maakt. Hier moet de juridische kant het liefst zo snel mogelijk aan de

kant gaan, om het dan juridisch door de strot te duwen, want u hebt een dogmatische doelstelling, namelijk zoveel mogelijk windmolens. Maar als het niet past, dan past het niet.

Ik begrijp uw redenering niet. Als het u uitkomt, dan moeten mensen alle mogelijke juridische middelen kunnen uitputten, maar als het u niet uitkomt, dan bent u er het liefst zo snel mogelijk van af.

En dan is er de burgemeester. Ah, de burgemeester, het is nu weer de fout van de burgemeester. De burgemeester kan alleen maar een advies geven. Dat is probleem nummer 1. De burgemeester kijkt inderdaad naar wat er leeft in zijn gemeente. Ik denk dat iedere burgemeester dat doet, en dat is niet meer dan normaal. Als u burgemeester zou zijn, dan zou u ook kijken naar wat u bindt met uw inwoners. Als u zou vinden dat een windmolen niet op zijn plaats staat, dan denk ik, als u wilt overleven als burgemeester, dat u er inderdaad voor zou zorgen dat die windmolen er hoogstwaarschijnlijk niet komt.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega Danen, ik vind jullie ongelooflijk inconsequent. Ik denk dat collega Gryffroy al een aantal mooie en goede voorbeelden heeft aangetoond. Ik zie collega Schauvliege fulmineren in de pers op het moment dat men probeert om vergunningsprocedures een klein beetje te gaan stroomlijnen, om de dag erna of de dag zelf nog hier in de commissie te komen pleiten voor dezelfde gestroomlijnde vergunningsprocedures die uw partij probeert tegen te houden. Ik vind dat bijzonder straf.

Dat neemt natuurlijk niet weg dat het onderwerp van de vraag belangrijk is. De ontwikkeling van windenergie is een prioriteit voor Vlaanderen. Een van de elementen daarin is de ontwikkeling van windenergie op gronden die eigendom zijn van de Vlaamse overheid of van bedrijven of organisaties die deel uitmaken van de Vlaamse overheid, zoals De Vlaamse Waterweg. In welke mate lopen er initiatieven om daar bijkomende turbines te realiseren? Welke initiatieven worden er heel concreet genomen?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Het is duidelijk dat we wel dezelfde doelstellingen hebben. De minister heeft er ook op gealludeerd. De bedoeling is om windmolens te kunnen bouwen op een manier waarbij de rechtszekerheid wordt gerespecteerd. Dat hebben we ook zo in het regeerakkoord opgenomen. Dat is de reden waarom we bijvoorbeeld die tenderprocedures in het leven hebben geroepen en daarmee willen experimenteren: om te kijken hoe we op voorhand rechtszekerheid kunnen creëren, zodat het gunningstraject nadien vlotter kan verlopen. Ook het aanwerven van extra rechters en het inzetten op de digitalisering van vergunningsprocedures wijzen er toch alleen maar op dat het deze Vlaamse Regering menens is om hernieuwbare energie vlot te trekken.

Collega Gryffroy, ik moet uw charge ten aanzien van collega Danen over de burgemeesters toch enigszins nuanceren. Het klopt dat de burgemeester het beste geplaatst is om te ventileren, te vertalen of te vertolken en te verdedigen wat er op lokaal niveau leeft. Maar we kunnen ons toch niet van de indruk ontdoen dat er hier en daar – ik zeg 'hier en daar', en niet bij één partij in het bijzonder – burgemeesters zijn die het verzet wel heel activistisch aanvoeren en soms iets te weinig de moeite nemen om met het Vlaamse niveau in overleg te treden en te bekijken op welke manier een vergunning geremedieerd kan worden in plaats van ze volledig af te knallen.

Het heeft ook geen zin om de lokale bevolking op te juttten tegen windmolens, als zouden ze producten van de baarlijke duivel zijn. Het zijn hernieuwbare energieproducenten, ze leveren ons groene stroom, en het is uiteraard een energiebron van de toekomst.

Minister, met het Windplan 2025 willen we net remediëren aan een aantal obstakels waar de windmolens 'onshore' mee te maken hebben. De collega's van Groen mogen ook niet blind zijn voor het potentieel van hernieuwbare energie via windmolens op land. Dat is gelimiteerd in Vlaanderen, maar het is er wel en dus moeten we het ook realiseren.

Minister, in het kader van het normeringskader waaraan we geremedieerd hebben, en waaraan nog verder invulling moest worden gegeven – u weet wel, de MER-procedure – wou ik graag nog weten hoever we staan in dit proces. In welke mate heeft de uitspraak van het Europees Hof van vorig jaar de markt van de onshore windmolens nog verder bemoeilijkt? Graag wil ik ook informeren hoever we staan met de proeftuinen rond tendering op grond die eigendom is van de Vlaamse overheid.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik moet zeggen dat ik een beetje mee was met collega Gryffroy, tot op het punt waarop hij begon te zeggen dat het plaatsen van windmolens een ideologische keuze was. Ik wil er toch op wijzen dat bij mijn weten ook deze Vlaamse Regering, waarvan u het regeerakkoord goedgekeurd hebt, collega Gryffroy, voluit de keuze heeft gemaakt voor hernieuwbare energie, en dus ook voor het plaatsen van windmolens. Het verwondert me dus een beetje om u dat nu als een soort ideologische fixatie van collega Danen te horen benoemen. Ik dacht dat dit een van de weinige dingen was waar we het in heel dit parlement mee eens waren: namelijk dat we best zoveel mogelijk van die windmolens en hernieuwbare energie zouden installeren.

Waar ik het wel met u eens ben, is dat dit het best via heldere en duidelijke regels en procedures gaat, en dat het gebeurt waar het kan en niet gebeurt waar het niet kan. In die zin wil ik me toch wel verzetten tegen een interpretatie die men maakt van een aantal evoluties in het gerechtelijk systeem, wat betreft de beroepsmogelijkheden. De manier om te zorgen dat beroepsprocedures niet eeuwig duren, is heldere wetgeving maken, met klare regels, en maken dat de overheden die vergunningen moeten afleveren, dat zorgvuldig en robuust doen. In dat geval zou er ook niet veel aanleiding zijn om beroepen in te dienen, en zou er met die beroepen ook weinig succes worden geboekt. Beroepsmogelijkheden beperken en daar muren voor optrekken voor allerlei burgers die het algemeen belang willen dienen, dat is eigenlijk een excuus voor slordige overheden, die op allerlei mogelijke manieren hun eigen regels met de voeten treden. In de meeste gevallen, als beroepen geldig worden verklaard, is het omdat er regels inzake MER-verplichtingen, inzake normeringen, locaties en dergelijke meer, niet zijn gevolgd. Als het een jaar of twee jaar duurt voor er een uitspraak komt, dan is het omdat de overheid zelf het gerechtelijk systeem niet goed heeft georganiseerd.

Me dunkt dat het dus een terechte vraag is om te zorgen dat de regels helder zijn, dat de procedures snel gaan, en dat beslissingen snel en correct genomen worden. Dan maakt het niet uit, collega Gryffroy, of het gaat over windmolens of over pijpleidingen of wat dan ook, maar dan is het tenminste voor iedereen duidelijk. Dan hoeft je je niet in te dekken door burgers weg te halen bij een rechtbank omdat je bang bent dat ze gelijk gaan krijgen. Dan zullen ze geen gelijk krijgen, en dan is er ook geen probleem.

Dat wou ik nog even in deze discussie inbrengen. Een correcte juridische procedure hoeft geen jaren te duren. Als de vergunningsprocedure correct is verlopen en

zorgvuldig is gedaan, dan gaat dat allemaal zeer snel. Het is wanneer men zich permitteert om de hoeken eraf te rijden, slordig te zijn, probeert binnenwegen te nemen, dat de zaken vastlopen. Maar dat is heel vaak het probleem van de overheid, die eerder de initiatiefnemer een plezier wil doen, of het nu voor een windmolen of iets anders is. Het is veel meer daar een probleem, dan het probleem van een burger die terecht beroep indient.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik wil toch ook nog even tussenkomen, alleen al vanwege het feit dat mijn naam genoemd is. Gisteren is er inderdaad een hevige discussie geweest over de poging die jullie willen ondernemen om de procedure te versnellen. Ik zal hier nog eens heel duidelijk ons standpunt herhalen. Wij zijn absoluut niet tegen het feit dat jullie efficiënter en sneller zaken willen afhandelen. Maar het grote probleem is dat jullie de toegang tot de rechter verhinderen voor burgers. Zij moeten extra motiveren, zij moeten extra het algemeen belang gaan aantonen. Dat is hetgeen waartegen wij reageren.

Ik sluit me helemaal aan bij de opmerkingen die collega Tobback heeft gemaakt. Als alles correct is, als alles goed gemotiveerd is, dan kan alles heel vlot verlopen. Maar de eerste stap: proberen te verhinderen dat burgers rechtstreeks naar de rechtbank stappen, daar mag je geen dammen tegen opwerpen. Dat is meteen onze grootste kritiek op de aanpassingen die jullie gisteren naar het parlement hebben gebracht. Dat heeft niets te maken met de vraag die collega Danen hier heeft gesteld.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega's. Ik wil nogmaals benadrukken dat we in Vlaanderen volmondig achter onze doelstellingen inzake hernieuwbare energie – dus ook windmolens – staan, en dat ik ook alles op alles zal zetten om dat tot een mooi einde te brengen, vanuit Energie, maar ook als bevoegde minister voor vergunningen. Ik vind het ook belangrijk dat we een goede mix van energie hebben. Dat is ook de weg die we in de toekomst in het hele energietransitieverhaal moeten opgaan. Er is geen weg terug. Dat wil zeggen dat we daar goed naar moeten kijken.

U hebt verwezen naar het Windplan. Dat was een vraag van collega Bothuyne en van collega's Schiltz en Danen, denk ik. Het Vlaams EnergieBedrijf heeft de informatie over mogelijk geschikte gronden gevraagd aan alle entiteiten van de Vlaamse overheid, tegen 31 maart, vorige maand dus. De meeste entiteiten hebben al input gegeven. We wachten nu nog op de laatste informatie. Daarna volgt de analyse. We gaan een analyse maken van al die gronden die in aanmerking zouden komen voor windturbines. Ik denk dat dat ook heel belangrijk is.

Dan is er de vraag van collega Bothuyne over initiatieven voor meer windprojecten. Er zijn heel veel projecten in voorbereiding en ontwikkeling. De markt is eigenlijk heel goed voorbereid. De sleutel zit, zoals we gezegd hebben, in het draagvlak en haalbare vergunningen.

In verband met de suggestie van collega Danen ga ik eens met het Departement Omgeving samenzitten om te kijken – eenmaal de vergunningen verleend zijn – waarom een project niet doorgaat. Wat zijn de meest voorkomende redenen? Misschien kunnen we daar ook nog in remediëren. Die opdracht wil ik wel geven aan het Departement Omgeving. Ik denk dat dat een nuttige oefening is.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel, voor de constructieve bijdragen van de collega's, en ook van u, minister. Ook bedankt, minister, omdat u de suggestie

meeneemt om te leren waarom bepaalde zaken minder gelukt zijn. Ik denk dat dat heel grote leerkansen zijn, en ik wil u bedanken dat u dat meeneemt.

Maar ik wil nog het volgende zeggen. Het feit dat de toekomst hernieuwbaar is, en dat onze energievoorziening hernieuwbaar is: ik denk dat daar geen enkele discussie of twijfel over bestaat. Dat heeft niets met dogmatiek te maken, maar alles met realisme. Alleen, over de manier waarop, en de tijdsperiode, daarover verschillen we al eens van mening. Maar dát we naar het hernieuwbare element zullen gaan, daar is geen enkele discussie over.

Dus, mijnheer Gryffroy, ik hou er niet van dat u mij als een halve dwaas afschildert. Ik denk dat ik dat niet ben, en ik denk dat het ook niets te maken heeft met wat hier voorligt. Ik wil alleen dat we die hernieuwbare toekomst zo goed mogelijk voorbereiden, en dat we daarvoor draagvlak proberen te creëren. Daar hebben we iedereen voor nodig.

Natuurlijk is niet elk gebied in Vlaanderen even geschikt, natuurlijk zijn er ook heel slechte plekken. Er zijn ook windgevoelige of windgunstige gebieden die ook slecht gelegen zijn, in functie van bebouwing. Natuurlijk ben ik het daarmee eens. Ik vind niet dat we overal windmolens moeten plaatsen. Ik vind het jammer dat u mij op die manier probeert af te schilderen, omdat we gewoon moeten zoeken naar plekken waar het wél kan. Ik stel nu vast dat op plekken waar het wel kan, het vaak ook níét gebeurt. Dat moeten we voorkomen, en vandaar mijn vraag. Voilà!

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het advies van de Minaraad over het uniek loket renovatie- en energiepremie – 2675 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de mediacampagne reNУveren en de aangekondigde overgang naar een eengemaakte renovatiepremie – 2913 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Vorige maand kondigde de Vlaamse Regering aan werk te willen maken van een eengemaakte woningrenovatiepremie, zoals ook omschreven staat in het Vlaams regeerakkoord. Het betrof een ontwerp van decreet dat op dat moment nog moest worden voorgelegd aan de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) en de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens.

Ondertussen hebben we een advies binnengekregen van de Minaraad. Kort samengevat verwelkomen zij uiteraard dit eengemaakt loket, maar ze formuleerden ook nog een drietal suggesties, met ten eerste een verbeterde doelmatigheid van de renovatie- en woonpremies. De Minaraad stelt bijvoorbeeld voor om na te gaan in hoeverre bepaalde premies hervormd kunnen worden zodat een oplossing geboden kan worden aan het gedeeltelijk wegwerken van de split incentive. Ten tweede pleiten ze voor premies op maat van de gemeenschap van een appartementsgebouw en andere collectieve woonvormen. Ten derde vragen ze om een integratie van de elektronische overheidscommunicatie, waarbij ze stellen dat de diverse overheidsactoren afspraken moeten maken om zo snel mogelijk te komen tot meer geïntegreerde communicatiekanalen.

Minister, hoe beoordeelt u dit advies van de Minaraad?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Mijn vraag heeft eigenlijk een beetje betrekking op een neveneffect van wat er gaande is. De voorbije weken is er een vrij brede campagne geweest met onder andere radiospots rond reNUveren, die door de Vlaamse Regering werd gelanceerd. De bedoeling is om mensen te pushen om hun woning te renoveren, en dat is overigens zeer terecht. Daarbij worden zaken als het renteloos renovatiekrediet en de EPC-labelpremie (energieprestatiecertificaat) in de markt gezet als argumenten om eigenaars te overtuigen. Op zich is dat ook goed. U weet dat ik mijn bedenkingen heb bij de effectiviteit van die instrumenten, maar al wat kan helpen is uiteraard een kwestie van algemeen belang. Ik kan mij daar dus moeilijk tegen verzetten, en ik zal dat ook niet doen.

Langs de andere kant is het wel zo dat er parallel een proces loopt om het hele pakket aan bestaande energie- en renovatiepremies te herzien, en te komen tot een eengemaakte renovatiepremie. Er kwamen vanuit de sector wel een aantal vragen over de situatie van eigenaars die renovaties plannen of die investeringen doen, zoals ook het aankopen van woningen, met het oog op renovatie. Ze baseren zich daarbij op de huidige situatie van bestaande kredieten, premies en andere mogelijkheden. Daarvoor maken ze vaak in overleg met architecten, aannemers en dergelijke meer, projecten op die over een jaar of langer kunnen lopen.

Het is natuurlijk zo dat die plannen en budgetten worden opgemaakt in functie van de bestaande premies. Als die in de loop van de rit veranderen, is het mogelijk dat men meer kan krijgen dan oorspronkelijk gedacht, maar in een aantal gevallen zal de rekening misschien niet meer kloppen omdat het systeem is veranderd. Dat zou kunnen leiden tot afstel of uitstel van bepaalde renovatieprojecten, wat jammer zou zijn, vermits we willen dat die breed gebeuren.

Ik had deze vraag ingediend om van de minister te vernemen of daar rekening mee wordt gehouden en of er scenario's zijn voor een zo naadloos mogelijke overgang tussen de verschillende steunmechanismen voor renovatie, zodat bestaande, lopende projecten niet in het gedrang komen, en dat bijvoorbeeld ook architecten en anderen weten waar ze aan toe zijn als ze met hun klanten kijken naar de verschillende mogelijkheden en een totaalproject opmaken. Dat is misschien geen dagelijkse praktijk maar er zijn er zo best wel wat. Het lijkt mij toch nuttig dat we ongelukken vermijden. Het zou bijzonder jammer zijn, ook voor de Vlaamse overheid en voor de geloofwaardigheid, dat we opnieuw moeten vaststellen dat sommige dingen niet meer kloppen, en dat men ons zaken heeft voorgesteld die voor de eigenaars dan niet uitkomen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Inderdaad, we moeten heel wat van onze woningen renoveren. Collega Tobback, ik weet dat u wat voorbehoud en een aantal opmerkingen hebt.

Maar ik heb ook heel duidelijk aangegeven dat we dat gaan evalueren. We gaan kijken of die financiële stimulans helpt om zoveel mogelijk mensen te overtuigen om een woning die ze aankopen, zo snel mogelijk te renoveren. Ik denk dat het al een goede stap vooruit is dat we financiële middelen hebben. In het kader van de relance hebben we ook bijna 200 miljoen euro vrijgemaakt. Als na de evaluatie blijkt dat dat niet helpt, dan kijken we natuurlijk verder. Het heeft ook geen zin om ter plaatse te blijven trappelen. Ik wil dit ook een kans geven, dat is ook het idee geweest van ons departement om al een eerste, brede sensibiliseringscampagne op te zetten en om de aandacht daarop te vestigen.

Wat het advies van de Minaraad betreft, collega Gryffroy, haalt u heel wat punten aan, waar ik ook mee akkoord ga. We gaan daarmee aan de slag. Ik denk dat het belangrijk is dat we werk maken van die overkoepelende en geïntegreerde premie voor renovaties aan woningen en appartementen.

U stelt ook een vraag rond collectieve woningen, appartementsgebouwen en nieuwe woningvormen die we vandaag meer en meer zien, en ook in de toekomst nog zullen zien toenemen. Ik denk aan allerlei wooncoöperaties. Die kunnen hun premies via het nieuwe loket aanvragen, en dat kan ook worden toegekend aan de wooncoöperatie zelf. Dit zal kunnen voor investeringen in de gemeenschappelijke delen met een gemeenschappelijke factuur op naam van de wooncoöperatie of de vereniging van mede-eigenaars (VME). Deze werkwijze wordt vandaag al gebruikt voor energiepremie's die bij Fluvius kunnen worden aangevraagd. Die werkwijze trekken we door. Handtekeningen van alle eigenaars van de verschillende wooneenheden in het gebouw zullen niet nodig zijn.

U had ook een vraag over de geïntegreerde elektronische overheidscommunicatie. Ik kan u meedelen dat we voor het loket voor premie-aanvragen en communicatie met de burger maximaal gebruik zullen maken van de mogelijkheden van Mijn Burgerprofiel en de eBox.

Het lijkt mij heel belangrijk dat we tegen midden 2022 echt naar één geïntegreerde premie gaan. Vandaag is dat heel complex, en zijn er heel wat verschillende voorwaarden als het gaat over energie- en renovatiepremie's. Die moeten op elkaar worden afgestemd. Het is ook belangrijk dat dat op een en dezelfde plaats kan worden aangevraagd, het liefst met zo weinig mogelijk paperassen. Dat is een enorme uitdaging, en ik besef dat ook wel.

We hebben die oefening al aan het begin van de legislatuur aan de administraties gegeven. Ook beide kabinetten overleggen daar heel veel over. Ik wil dan ook echt tegen 2022 landen, want dan hebben we heel wat budgetten klaarliggen. We hebben ook het renovatieplan dat binnen Europa echt wordt erkend als verdienstelijk. We willen daarin voortgaan, en ik geloof daar ook in. Want we zitten natuurlijk met heel oude woningen, en we kunnen daar grote winsten in boeken.

De vraag van collega Tobback was ook zeer relevant. Het uitgangspunt is inderdaad niet enkel de administratieve aanvraagprocedures van de premiestelsels van Fluvius en van de renovatiepremie van Wonen-Vlaanderen. Die moeten uiteraard op elkaar afgestemd en geïntegreerd worden. Maar er is ook een verregaande afstemming en versoepeling nodig daar waar nodig. We kijken ook naar de toekenningsvoorwaarden die vandaag in de beide systemen worden gehanteerd. Ook die moeten op elkaar worden afgestemd.

Ik begrijp ook heel goed uw vraag over het versterken van de lage-inkomensgroepen. Dat zit vandaag de dag mee in de onderzoeksvraag; daar wordt ook naar gekeken. De administratie werkt ook aan overgangsmaatregelen. Dat is heel belangrijk voor zeer uitzonderlijke gevallen, want die ga je natuurlijk altijd hebben als je zo'n grote oefening doet. We doen ook die oefening om in overgangsmaatregelen te voorzien.

Het is natuurlijk niet de bedoeling dat een bepaalde groep achteruitgaat in deze oefening. De rechtszekerheid en de tegemoetkoming moeten natuurlijk wel gewaarborgd worden. Dat zijn allemaal elementen die ik met u deel en die in de brede oefening van de administratie zitten.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wat de Minaraad heeft opgesomd, dat zijn inderdaad de uitdagingen die ons te wachten staan. Daar was op zich eigenlijk niets nieuws

aan. Ik denk inderdaad dat die drie heikele punten te maken hebben met communicatie, maar ook met de complexe situatie van appartementsgebouwen en andere collectieve woonvormen en met de split incentives.

Als ik mag, sta ik even stil bij dat laatste, want dat is een moeilijk punt dat we in het verleden nooit echt goed hebben kunnen aanpakken. Het gaat hem om het verhaal huurder-verhuurder. De verhuurder betaalt de investering, maar betaalt niet de energiefactuur. De verhuurder kan zich afvragen: 'Waarom zou ik investeren?' Hij heeft dan misschien wel een meerwaarde als hij het pand ooit zou verkopen, maar kan die investering niet onmiddellijk terugverdienen. En omgekeerd, waarom zou een huurder investeren in een gebouw dat niet het zijne is? Dat is iets waarover we in de toekomst moeten nadenken. Hoe kunnen we incentives creëren? Het is geen gemakkelijke kwestie.

Bij sociale huisvesting lukt dat redelijk, omdat je daar centraal kunt aansturen en dus een centrale regel kunt opleggen naar de sociale huisvestingsmaatschappijen toe. Dat is iets wat bijvoorbeeld in Duitsland zeer goed lukt, omdat je daar grote eigenaarscoöperaties hebt. Die coöperaties bezitten tal van gebouwen en die kun je dan direct gaan aanspreken. In Vlaanderen hebben heel veel mensen één appartement of woning die ze verhuren. Hoe kunnen we die groep bereiken, zodat de huurder op een rendabele manier een aantal energie-efficiënte investeringen kan doen of kan zien gebeuren? Mijn vraag is hier of we daar niet wat meer aandacht voor moeten hebben, voor die split incentive. Hoe kunnen we dat aanpakken?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Minister, mijn vraag was eigenlijk vrij gericht. Ik deel een aantal van de bedenkingen van de heer Gryffroy rond de moeilijkheid om huurders te overtuigen om ervoor te zorgen dat huurwoningen gerenoveerd en energie-efficiënt worden. Ik ben blij dat u – ook al had ik er niet naar gevraagd – verwijst naar de problematiek om lagere-inkomensgroepen tot renovatie aan te zetten. U weet dat ik niet geloof in het toekennen van leningen, om de simpele reden dat de marge om leningen af te betalen bij die groepen al volledig ingevuld is. Maar goed, daarvoor zullen we moeten wachten tot aan de evaluatie, want in de discussie zullen we er niet uitkomen.

Ik had toch wel graag een absolute garantie van u gekregen, want ik ben niet alleen maar bezig met lagere-inkomensgroepen; ik ben ook blij als iemand met een hoger inkomen zijn woning energetisch renoveert en dus minder gaat verbruiken. Voor het klimaat maakt dat geen verschil. Maar ik denk dat ook die persoon met dat hoger inkomen achteraf het liefst niet ontdekt dat hij voor onaangename verrassingen komt te staan, omdat het systeem veranderd is. Ik zou de Vlaamse Regering dus graag de absolute garantie horen uitspreken dat niemand die vandaag aan een renovatietraject begint en zijn investering over een of twee jaar gaat spreiden, voor onaangename verrassingen komt te staan als er in 2022 plots nieuwe regels gelden en een deel van het verwachte steungeld er niet komt. Mijn ervaring is dat ook wie een dikke portemonnee heeft, daar niet blij van wordt. En voor de geloofwaardigheid van de Vlaamse overheid zou dat ook geen goede zaak zijn. Ik zou dus de absolute aandacht van de regering willen vragen. Er moet de garantie zijn voor wie aan het traject begint, dat alles naadloos zal verlopen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, dit is een interessant thema en een moeilijke uitdaging. Dat weten we allemaal.

Ik wil twee elementen aanhalen. Het is eerst en vooral van belang om iedereen goed te informeren, niet alleen de bouwheren, maar iedereen die in de bouwketen actief is. U krijg allicht ook regelmatig mails, minister, van mensen die verkeerd

geïnformeerd zijn door iemand uit die bouwketen. Het is dan de overheid die de 'bonen moet fletten', maar eigenlijk hebben die mensen gewoon verkeerde informatie gekregen van een bedrijf of onderneming. Dat is natuurlijk bijzonder jammer. Het is dus belangrijk om ervoor te zorgen dat je ook die mensen meekrijgt in het hele verhaal, zodat zij heel goed geïnformeerd zijn en worden. Ik neem aan dat u het daarmee eens bent, maar de vraag is: hoe gaat u dat doen?

Twee, aansluitend op de vraag van de heer Tobback: dat is een beetje het probleem van het 'stop and go'-beleid van de regeringen. De ene doet dit, de andere doet dat, tussenin wordt er nog wat veranderd, wat maakt dat niemand nog weet hoe het zit op het eind van de rit. Ik kom ook wel mensen tegen – helaas nu wat minder dan voor corona – die best wel wat gestudeerd hebben en dus wel weten hoe het een en ander in elkaar zit, maar die er door de wirwar van regelingen eigenlijk niet meer aan uitraken. Je vindt overal wel iets, maar het is heel moeilijk, ondanks de inspanningen van de administratie, om eraan uit te raken. Er zijn mensen die nu aan het BENOven zijn – zoals dat zo mooi heet. Dat wil zeggen dat je een aantal inspanningen doet en daar vijf jaar tijd voor krijgt. Het zou bijzonder jammer zijn dat je, als je aan een vierde, vijfde of zesde investering komt, door een andere regeling een beetje tussen wal en schip valt. Dat zou echt vermeden moeten worden. Mijn vraag is dus eigenlijk of u een voldoende lange overgangperiode zult voorzien voor mensen die al in het systeem zitten. Hoe wilt u dat soort problemen oplossen?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, het is inderdaad geen gemakkelijke job, maar we hebben er al op gealludeerd: die renteloze renovatielening, dat werkt gewoon niet. Dat heeft niets te maken met lagere inkomens, maar meer algemeen met het feit dat de snelheid waarmee alles gebeurt ook van tel is. We merken dat de prijzen van de woningen sterk omhoog gaan en het verkrijgen van een krediet almaar moeilijker wordt, ook voor mensen die de centen hebben.

U weet ongetwijfeld ook dat de koopprijs van een huis niet zo evident meer is. Er wordt gewoon geboden en de hoogste bidder heeft het. Op die manier is het onmogelijk om rustig te kijken op welke manier men een huis zou willen renoveren. Wil men voor een renovatie ook een krediet aanvragen, dan moet men vooraf beslissen welke renovatiegraad men wil behalen en op welke manier. Het is niet zo evident om dat bij een woning na te gaan, te meer omdat mensen, zoals de heer Danen zegt, het niet meer weten en omdat er in de sector ook cowboys zijn. Men vraagt dikwijls een EPC-berekening, maar die is vaak niet correct. Dat is dus allemaal niet evident. Het komt misschien wat rommelig over, wat ik hier nu aangeef, maar zo is het ook voor de mensen die een woning kopen of willen renoveren. Dat is de manier hoe zij dat ervaren. Op die korte tijd kunnen zij deze beslissing niet nemen. Het zou misschien goed zijn om daar één loket voor te maken, waar alles in zit, maar de systemen zoals ze nu bestaan, zijn onvoldoende uitgewerkt en transparant voor iedereen die ermee zou willen werken.

Dus nogmaals: als u zo'n regeling wilt uitwerken, neem er uw tijd voor. Regel het zo dat het ook allemaal duidelijk en klaar is voor de mensen die het moeten aanvragen, die ermee geconfronteerd worden.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega's. Ik denk dat iedereen wel akkoord gaat met de oefening die we maken. Ik denk dat het een oefening is die men in het verleden ook al een paar keer heeft pogen te doen. Als je vanuit de Vlaamse overheid zegt dat renovatie een belangrijk luik is in heel het verhaal van energie en klimaat, dan vind ik dat je het ook voor de burger zo laagdrempelig, zo eenvoudig, zo transparant mogelijk moet maken. Die oefening zijn we dus vandaag

aan het doen. Ik ben het volledig eens met collega's Tobback, Danen, en de andere tussenkomsten, betreffende diegenen die al aan het verbouwen zijn. Zij zitten in een bepaald systeem en hebben natuurlijk ook hun budgetten opgemaakt en gekeken hoeveel steun ze krijgen van de Vlaamse overheid. Dan denk ik dat het de logica zelf is dat zij in de overgangsmaatregelen niet helemaal hun budgetten moeten gaan omgooien. Ze moeten wel de garantie hebben – als ze in het traject zitten, aan het verbouwen zijn, en gerekend hebben op die steun – dat ze die dan ook wel krijgen. Ik vind dat zelf ook een heel belangrijk principe, en dat zullen we zeker ook meenemen in de overgangsmaatregelen. Ik ben het met jullie eens dat mensen vaak geconfronteerd worden met zaken die weer veranderd zijn en waar ze niet op gerekend hebben. Dat is niet de bedoeling. We gaan daar dus maximaal op inzetten, om die garanties te kunnen bieden dat we effectief niets zullen afpakken van degenen die al in het systeem zitten. Dat is in ieder geval niet de bedoeling van deze oefening.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ja, een heel kort slotwoord. Deze discussie is niet ten einde. Ik bedoel dat we er nog heel wat werk aan hebben. Misschien is het ook wel goed om daar een hoorzitting rond te organiseren om te kijken of de punten die nog open blijven staan kunnen aangepakt worden. Dat kunnen we later eens bespreken. In samenwerking met de Universiteit Hasselt (UHasselt) – in Limburg, collega Danen – hebben we nu een project opgestart, waarbij er een enquête gelanceerd is die peilt naar waarom mensen hun woning renoveren, of waarom niet. Is subsidie een trigger, of niet? Ik heb al wat tussentijdse resultaten binnen-gekregen. Die zijn wel verrassend, als ik het zo mag uitdrukken. Het is misschien wel interessant om op basis daarvan te kijken welke richting we later uitmoeten. Eén van de pijnpunten die opnieuw zal bovenkomen, is de split incentive. Dus hoe krijg je meer burgers mee, wetende dat niet iedere burger eigenaar is? Ik denk dat we hier in de toekomst nog op moeten terugkomen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik heb niet veel toe te voegen aan de vragen. Ik dank u voor uw antwoord, minister. Het zal inderdaad te bekijken zijn hoe de zaken evolueren. Maar ik waardeer dat er aandacht is voor de bekommernissen. We zullen dan wel kijken als de afrekening volgt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het slechte OESO-rapport voor klimaat en milieu – 2791 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Goeiemorgen, minister. Ik heb inderdaad een vraag over het OESO-rapport (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) voor klimaat en milieu.

Op 31 maart 2021 werd een nieuw OESO-rapport gepubliceerd. Ons land is niet op de goede weg om de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen en de Europese klimaatdoelen tegen 2030 te halen. Dat is wat de OESO concludeert in een analyse van het Belgisch milieubeleid sinds 2005. Er ontbreekt – zegt het rapport – een langetermijnvisie die alle regeringen delen.

De conclusies zijn niet mals. Er is te weinig hernieuwbare energie, te weinig beschermde natuur en de kwaliteit van het water ligt onder het gemiddelde.

Hoewel er al meer beschermde natuur is – het gaat om 15 procent van het territorium – is het toch minder dan het OESO-gemiddelde. Een vijfde tot een derde van de zoetwatervissen, vogels, vaatplanten en zoogdieren stelt het bovendien zeer slecht. Verstedelijking en versnippering namen toe en slechts 2 procent van het oppervlaktewater en 37 procent van het grondwater is in goede staat, wat slechter is dan het Europese gemiddelde. Het gebruik van meststoffen en pesticiden in de landbouw is dan wel afgenomen, maar ligt ook nog altijd hoger dan in de meeste andere OESO-landen.

De rode draad is telkens weer het gebrek aan samenwerking en samenhang tussen de verschillende overheden. Over klimaat schrijft de OESO: “België haalt misschien net zijn klimaatdoelen voor 2020, maar het ontbeert een langetermijnvisie die de federale en regionale regeringen delen om de (Europese) doelen voor 2030 te halen.”

Aanbevelingen van de OESO zijn: meer coördinatie tussen de regio's, een sterker waterbeleid, een koolstoftaks en doorgedreven kilometerheffing, subsidies voor fossiele brandstoffen en het belastingvoordeel voor salariswagens afbouwen, een taks op pesticiden en een biodiversiteitsstrategie die in lijn ligt met de ambitieuze Europese doelen voor 2030. Voor een aantal van de aanbevelingen is Vlaanderen bevoegd of moet Vlaanderen samenwerken. Volgens minister Khattabi is er te weinig politieke wil om samen te werken en drijft de N-VA haar politieke agenda door op kap van het milieu en het klimaat. Dat lezen we alvast in een interview in De Morgen naar aanleiding van dit rapport.

Minister, hoe reageert u op het rapport van de OESO? Zult u de aanbevelingen van de OESO ter harte nemen? Welke initiatieven zult u hiervoor ontplooiën?

Hoe reageert u op de uitspraken van minister Khattabi? Hoe zult u de samenwerking bevorderen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel voor de vraag, collega. We hebben het rapport van de OESO ook zeer nauwkeurig en met heel veel aandacht gelezen. Het gaat over de milieuprestatiebeoordeling van Vlaanderen, maar ook van alle andere entiteiten. De analyse van de OESO toont inzake milieu zeker dat er heel wat uitdagingen zijn. Dat bevestig ik ook wel. Ik denk dat – met de focus die ik leg op de blauw-groene netwerken, Blue Deal, extra natuur, het extra bosverhaal enzovoort – we op het goede spoor zitten. De OESO geeft Vlaanderen ook een goed punt. We zijn goed, en pioniers, inzake circulaire economie. Dat wil ik ook nog eens benadrukken. We zetten daar ook verder op in, in het kader van de relance, met de hubs die we in Vlaanderen willen oprichten enzovoort, dus dat zit goed. Maar dat er nog andere uitdagingen zijn, dat kan ik alleen maar bevestigen.

Wat ons klimaat- en energiebeleid betreft stelt het OESO-rapport inderdaad dat de huidige klimaatdoelstellingen voor 2030 haalbaar zijn. Ik heb dat ook altijd gezegd, dat we de doelstelling om de emissies tegen 2030 met 35 procent te reduceren absoluut moeten halen. Vandaar dat ik ook elk jaar een voortgangsrapport laat maken, want ik doe ook de coördinatie van alles wat bij andere ministers zit. Dat voortgangsrapport is voor mij van groot belang, zeker als we zien dat we in het verleden amper aan emissiereductie hebben gedaan. De lat ligt nu dus bijna tien keer hoger, en dat tussen nu en 2030. Maar volgens mij is die wel haalbaar, als iedereen zijn verantwoordelijkheid opneemt, natuurlijk.

Wat ik vind van de uitspraken van minister Khattabi? Die laat ik natuurlijk aan haar over. Ik vraag me af wat zij intussen al heeft gedaan voor het klimaat. Ik kan alleen maar bevestigen dat wij voortdoen. We hebben een heel goed renovatieplan. Als ik naar de andere deelstaten kijk – sorry, met allemaal Ecolo-ministers, van haar partij – , wel, ik zie ze niet. Wij worden binnen Europa erkend omdat we een heel goed stevig renovatieplan hebben. Natuurlijk, als je ambitie hebt, dan begint alles met de vraag hoe je het gaat doen. In die zin vind ik het eigenlijk wat goedkope politiek van madame Khattabi, op kap van Vlaanderen en op de kap van de Vlamingen. Ik aanvaard dat niet. Ze moet misschien eerst eens kijken naar haar collega's in Wallonië en Brussel.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, iedereen moet voor zijn eigen deur veggen, daarover ben ik het met u eens. Iedereen moet dan ook de verantwoordelijkheid nemen die hij krijgt. In die zin denk ik dat dat rapport toch wat opmerkingen maakt over de manier waarop die zaken worden opgenomen, en ook over de samenwerking daarrond.

Naar aanleiding van de aandachtspunten die de OESO op tafel legt heb ik nog een bijkomende vraag. Een van de zaken die zij naar voren schuiven, zijn de slechte resultaten ten aanzien van het klimaat maar ook van de biodiversiteit. U zet hard in op bosuitbreiding, maar als ik de cijfers bekijk van de koolstofuitstoot ten gevolge van het verdwijnen van oud, waardevol bos – er verdwijnt bovengronds koolstof via het hout maar er verdwijnt ook heel wat ondergronds – en ik bekijk de cijfers van de effecten rond waardevol grasland, dat ook een hele grote koolstofuitstoot met zich meebrengt, dan stel ik toch vast dat Vlaanderen een netto-uitstoter is door dat landgebruik. En dat is ondanks uw bosuitbreidingsplannen en het aanplanten van nieuw bos, en ondanks uw plannen om nieuwe natte natuur te realiseren.

Minister, mijn vraag is dan heel concreet of u concrete maatregelen in de pijplijn hebt die ervoor zullen zorgen dat we stoppen met het kappen van oud, waardevol bos en het scheuren van graslanden, die een CO₂-uitstoot met zich meebrengen?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik vind het een beetje opmerkelijk, zo'n pingpongmatch tussen de N-VA en Groen op verschillende niveaus. Ik denk dat het klimaatbeleid er alleen wel bij vaart als iedereen een beetje meer probeert samen te werken. Veggen voor eigen deur is zeker noodzakelijk. We moeten ook kijken waar we elkaar kunnen versterken in plaats van elkaar stokken in de wielen te steken.

Mevrouw Schauvliege, ik vind het een beetje bizar dat u uitgerekend over land use en bosbeheer een opmerking maakt. Ik denk dat het in tijden niet zo fel is gegaan, dat we in tijden niet zo fors ingezet hebben op bebossing, op het betrekken van lokale actoren bij herbebossing, op het vergroten van infiltratie, op het verbeteren van de kwaliteit van het grondgebruik door het te concentreren, dus ook door natuurgebieden opnieuw te concentreren. Maar het is niet omdat je vandaag een bosbeleid hebt, dat ineens al die bomen daar staan. Het duurt wel even voor dat effect heeft, mevrouw Schauvliege.

Die cijfers zijn natuurlijk nog niet goed. Die cijfers zijn het resultaat van jaren van verkavelingsbeleid, versnippering, weinig aandacht voor natuur en het langzaam afbrokkelen ervan. Iedereen moest van zijn eigen tuin het liefst een waardeloos grasland maken, met weinig bomen, dat wel goed is om op te voetballen. Natuurgebied en landbouwgebied zijn door elkaar verstrengeld, er is de tomeloze wildgroei van lintbebouwing. We kennen het allemaal.

Sinds enkele jaren wordt daarop ingegrepen, en dus zal het kwestie zijn van dat zorgvuldig te monitoren en vooral de vooruitgang de komende jaren te zien. Daar waar het eventueel slabakt kunnen we bijsturen en het een en ander verbeteren. Er ligt met andere woorden enorm veel werk op de plank. Verschillende niveaus doen een aantal goede dingen. Ik zou willen oproepen om vooral van elkaar te leren, en te bekijken hoe we elkaar kunnen versterken in plaats van elkaar tegen te werken.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik dank jullie voor de tussenkomsten. Inderdaad, ik denk dat in Vlaanderen de tanker wel aan het keren is. Dat gebeurt natuurlijk niet van vandaag op morgen, maar de visie en de richting zijn wel heel duidelijk. We maken daar ook heel wat middelen voor vrij, dat is ongezien. Voor het hele bosverhaal zitten we intussen aan 140 miljoen euro voor deze legislatuur. Net hetzelfde geldt voor alles wat met natte natuur en de Blue Deal te maken heeft, met een budget van bijna 1 miljard euro. Dat wil wel zeggen dat alles wat met water, bos en natuur te maken heeft, van belang is. En daarbovenop komen nog de nationale parken, de landschapsparken. De richting is dus aangegeven, en ik denk dat er ook een heel groot draagvlak is in de samenleving, of je ideologie nu links, centraal of rechts is.

De samenleving wil ook dat we dat doen. Ik ben er ook echt van overtuigd dat dat onze richting is. Ook de Europese Biodiversiteitsstrategie steun ik ten volle. Daar staan ook heel belangrijke zaken in die natuurlijk ook naar het Vlaamse beleid zullen moeten komen. En inderdaad, u verwees naar de graslanden. Ik ben het ermee eens dat dat belangrijk is voor alles wat met koolstofopslag te maken heeft. De opmaak van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) is op dit moment bezig.

Ik heb in een krant trouwens gelezen dat zelfs de voorman van het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) zegt dat er misschien een duurzaamheidspremie moet komen in plaats van gewoon subsidies uit te delen, om die graslanden goed te onderhouden in plaats van ze te scheuren. En ik ben het daar volledig mee eens. Naar aanleiding van het nieuwe GLB zal er een belangrijk luik moeten komen rond alles wat met biodiversiteit en graslanden te maken heeft. Ook daar moeten we kijken hoe we op een positieve manier die graslanden kunnen beschermen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik bedank u voor uw antwoord.

Collega Schiltz, het is geen aanval op de minister, het is een vraag om extra inspanningen te doen. Want wat nu op tafel ligt rond een uitbreiding van bossen, zijn mooie plannen. Maar tegelijkertijd kappen we, en stoten we heel wat meer koolstof uit. Mijn boodschap is dat het goed is dat jullie uitbreiden en dat al die inspanningen gebeuren. Maar sluit ook die andere poort, en zorg dat wat we hebben aan koolstofopslag in de bodem, daar 100 procent blijft. Anders worden al die mogelijke inspanningen die jullie nu leveren, tenietgedaan. Want er wordt meer koolstof uitgestoten ten gevolge van het scheuren van grasland en het kappen van oud bos, dan dat er aan koolstof wordt opgeslagen in nieuw bos. En het duurt honderden jaren voor we aan datzelfde tempo zitten. Dat is mijn boodschap.

Daarom lijkt het mij heel belangrijk dat, als we de CO₂-uitstoot willen beperken ten gevolge van landgebruik, we ook die twee elementen in rekening moeten brengen. Ik hoor van de minister niet veel uitspraken over oud bos, en dat is jammer. Daar zal ik haar zeker nog over ondervragen. Maar ik hoor wel bereidheid om te proberen te voorkomen dat er waardevol grasland wordt gescheurd, en dat is zeer belangrijk. Het gaat niet op dat we onze burgers stimuleren om in hun

tuinen extra inspanningen te doen, en dat er tegelijkertijd om de hoek grasland wordt gescheurd, waardoor alle CO₂ de lucht ingaat. Dat kan niet meer. Daar moet paal en perk aan gesteld worden. Anders dweilen we met de kraan open.

Minister, ik zal u zeker steunen in uw motivatie en uw pogingen om het GLB in die richting te steunen. Ik kijk uit naar een initiatief om ook waardevol, oud bos te beschermen, zodat we die CO₂-uitstoot ten gevolge van wijzigend landgebruik onder controle krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitzondering om aanspraak te maken op een EPC-labelpremie – 2850 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dit is voor een stukje een illustratie van de vraag van collega Tobback en de aanvulling die ik toen al gedaan heb: mensen weten soms niet goed waar ze recht op hebben, en vallen soms tussen wal en schip. Ik wil dat kort met u delen, en ik hoor graag uw antwoord op deze vraag.

Eigenaars van een woning of een wooneenheid, zoals een appartement, kunnen een EPC-labelpremie (energieprestatiecertificaat) aanvragen wanneer deze wooneenheid binnen de vijf jaar grondig wordt gerenoveerd. Een voorwaarde om aanspraak te maken op deze premie is evenwel dat het gaat om een wooneenheid met een ondermaatse energieprestatie. Dat kan aangetoond worden met een energieprestatiecertificaat dat niet ouder mag zijn dan van 2019. Het bedrag van de premie wordt bepaald door het EPC-label na uitvoering van de renovaties.

Deze EPC-labelpremie is evenwel niet cumuleerbaar met de totaalrenovatiebonus. Enkel wie in 2020 een bestelbon of offerte heeft ondertekend voor een investering die kan meetellen voor de totaalrenovatiebonus en de eindfactuur hiervoor in 2021 ontvangt, heeft de keuze tussen het traject van de totaalrenovatiebonus of de EPC-labelpremie. De voorwaarde dat het EPC dan niet ouder mag zijn dan 2019 blijft hierbij gelden. U hoort, het is allemaal zo simpel niet. Door de bomen het bos zien is niet altijd zo evident.

Om in aanmerking te komen voor de totaalrenovatiebonus, was er geen EPC nodig dat opgesteld werd voor de uitvoering van de werken. In de praktijk betekent dit dat er eigenaars van een wooneenheid zijn die al voor 2019 gestart waren met de voorbereidende renovatiewerken, zoals het strippen van de woning, en die enkel beschikken over het EPC-atteest dat bij de aankoop van de woning werd meegeleverd. Hierdoor komen zij niet meer in aanmerking voor de labelpremie, hoewel zij volgens de uitzondering wel in aanmerking hadden kunnen komen indien aan de EPC-voorwaarde was voldaan. Bij een totaalrenovatie verliezen deze eigenaars ongeveer 250 euro aan premies wanneer zij een woning renoveren van label E of F naar label A. Dat lijkt misschien geen groot bedrag, maar het gaat om het principe. Ik stel deze vraag ook om aan te tonen dat de regels niet altijd op elkaar zijn afgestemd.

Bent u op de hoogte van deze problematiek?

Hebt u een zicht op het aantal eigenaars dat via deze uitzondering aanspraak had kunnen maken op de labelpremie in plaats van op de totaalrenovatiebonus?

Zult u stappen zetten voor deze groep van eigenaars, zodat zij alsnog gebruik kunnen maken van de iets hogere labelpremie?

Eigenaars in deze situatie, die geen gebruik kunnen maken van de labelpremie maar wel aanspraak maken op de totaalrenovatiebonus, moeten bij hun premieaanvraag per uitgevoerde maatregel vermelden dat zij gebruik wensen te maken van de BENO-pass. Wordt deze boodschap gecommuniceerd naar de betrokken groep van eigenaars? Wordt dit door de netbeheerder actief opgevolgd?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Danen, uw vraag toont de complexiteit aan van de materie.

Eerst en vooral wil ik erop wijzen dat al wie sinds 2017 en voor 1 januari 2021 bij Fluvius een premie heeft aangevraagd voor een investering die kan meetellen voor de totaalrenovatiebonus, in geen geval in aanmerking kan komen voor de EPC-labelpremie. Ik denk dat dat logisch is.

De kans is klein dat een woning een label E of F zou hebben wanneer voor deze woning een EPC voor de renovatie wordt opgemaakt nadat de woning al gedeeltelijk is gerenoveerd. Ik heb er dan ook voor gekozen om in dit geval maximale rechtszekerheid te bieden en wie al gestart is met renoveren, het traject van de totaalrenovatiebonus te laten doorlopen. Ik denk dat dat een goed principe is.

Alleen wie nog geen enkele premie heeft aangevraagd bij Fluvius voor een investering die kan meetellen voor de totaalrenovatiebonus in de periode 2017-2020, maar wel gestart is met renoveren in 2020, kan eenmalig de keuze maken tussen het traject van de totaalrenovatiebonussen of de EPC-labelpremie. Dan moet men wel over een ondertekende offerte of bestelbon uit 2020 beschikken en een bijhorende eindfactuur uit 2021. We gaan daar niet moeilijk over doen. Het is echt een overgangperiode.

De vergelijking van de EPC-labelpremie van 5000 euro voor label A en de totaalrenovatiebonussen voor zeven maatregelen voor een totaalbedrag van 4750 euro voor een woning is wat kort door de bocht. Wie aanspraak kan maken op de totaalrenovatiebonus, heeft met zekerheid ook al voor zes verschillende maatregelen een basispremie ontvangen van Fluvius. Wie in aanmerking komt voor de EPC-labelpremie en daarbij renoveert tot label A, zou dit zelfs kunnen doen zonder ook maar één basispremie aan te vragen, ook al heeft de eigenaar voor de labelverbetering ook de nodige investeringen moeten doen. Het is dus wat kort door de bocht om te stellen dat er een verschil is van financiële stimuli van 250 euro. Daarvoor zou men voor iedere individuele woning het volledige scenario van de totaalrenovatiebonus met basispremies moeten vergelijken met het volledige scenario van de EPC-labelpremie met ontvangen basispremies. Dan heb je een volledig beeld. Dat verschil is niet een-op-een te vergelijken.

In alle communicatie van het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) en van Fluvius wordt er gewezen op de voorwaarden voor de totaalrenovatiebonus en de EPC-labelpremie. In de webtool voor premieaanvragen van Fluvius wordt ook uitgelegd welke investeringen voor de totaalrenovatiebonus in aanmerking kunnen komen. Ook de relatie met de EPC-labelpremie wordt toegelicht, en de uitzonderingsregel van 2020. Ik denk dus dat daar goed over wordt gecommuniceerd. Maar nogmaals, we zitten in een overgangssituatie, wat alles wat moeilijk maakt.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik wil niet te ver ingaan op deze specifieke situatie, maar ik wil gewoon aantonen dat het soms heel ingewikkeld is om te begrijpen wat er

speelt. Het zou dan ook goed zijn dat ook andere stakeholders binnen zo'n verbouwingsproces – aannemers, architecten – ook goed op de hoogte zouden zijn van wat er speelt. Eigenlijk zou iemand – dat zou Fluvius of het Energiehuis kunnen zijn – niet echt een aanklappende houding moeten aannemen, maar mensen toch meer en beter moeten informeren dan gewoon zeggen wat wel of niet gaat. Je zou bijvoorbeeld kunnen zeggen: 'Het gaat niet, maar je zou ook dit kunnen proberen' of: 'Het gaat, maar dan moet je daarop letten.' Ik zeg het, het is vaak heel ingewikkeld. Mensen moeten vaak aan een aantal voorwaarden voldoen. Voor alle duidelijkheid: ik ben voor voorwaarden, anders komen we in de far west terecht, maar de vraag is vooral illustratief, om aan te tonen hoe ingewikkeld het allemaal is en om aan te geven dat iedereen in het proces het best goed geïnformeerd is, zeker ook de Energiehuizen en Fluvius, al neem ik aan dat ze dat wel zijn – ik heb in elk geval goede ervaringen met beide –, om mensen meer te kunnen informeren dan louter zeggen wat wel of niet gaat.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, dit bewijst nog maar eens hoe rommelig de zaken in elkaar zitten. Voor u dat gezamenlijk loket opzet, stel ik voor dat u eens bij een aantal eigenaars die zo'n woning kopen met een E- of F-label, het hele traject volgt, tot zij weten waar ze aan toe zijn en beslissen wat ze gaan doen. Ik denk niet dat een van ons het al op die manier heeft meegemaakt. Er moet rekening worden gehouden met de situatie waar meestal jongere koppels in terecht komen, als ze een woning aankopen. Ik doe dit voorstel. Ik denk niet dat dit overbodig is en ik denk dat het veel zou bijdragen aan hoe het systeem in elkaar zit en hoe het verbeterd zou kunnen worden.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik heb geen bijkomende antwoorden, maar ik ben het wel eens met dat aanklappend beleid. Ik zie daar een rol weggelegd voor de Energiehuizen. Daarvoor zijn ze er, om die mensen verder te begeleiden. Ik ben het er eigenlijk wel mee eens.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik ben blij dat er regelmatig suggesties worden meegenomen. Dat kunnen we alleen maar toejuichen. Ik denk dat we door goed samen te werken wel wat stappen vooruit kunnen zetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het akkoord over de nieuwe Europese Klimaatwet – 3042 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Op 21 april werd bekend dat de onderhandelaars van het Europees Parlement en de lidstaten het eens zijn geworden over de nieuwe Europese zogenaamde 'Klimaatwet'. Daarin wordt onder meer vastgelegd dat de Europese Unie (EU) in 2050 zogenaamd 'klimaatneutraliteit' moet bereiken en dat, om dat doel te bereiken, in 2030 een verlaging van de uitstoot van broeikasgassen met 55 procent ten opzichte van referentiejaar 1990 gerealiseerd moet zijn. Het Europees Parlement wou oorspronkelijk zelfs nog verder gaan en stelde een vermindering met 60 procent voor.

Minister, in het verleden kondigde u aan kritisch te staan tegenover deze Klimaatwet. U beloofde exact een jaar geleden hard te blijven strijden om ervoor te zorgen dat het voorstel van Klimaatwet nog aangepast zou worden. In het Vlaamse Energie- en Klimaatplan 2030 staat voorlopig dat de klimaatdoelstelling voor Vlaanderen een emissiereductie van 35 procent inhoudt tegen 2030, met als referentiejaar 2005. Volgens de huidige prognoses zal Vlaanderen die doelstelling niet halen. Het lijkt dan ook volkomen onrealistisch te zijn om die doelstelling nogmaals op te trekken.

Ik heb hierover de volgende vragen, minister.

Bent u tevreden met de uitkomst van de nieuwe Klimaatwet?

Vindt u dat u het afgelopen jaar hard genoeg hebt gestreden om het voorstel van Klimaatwet aan te passen? Zo ja, waarom? Kunt u een overzicht geven van wat u juist hebt ondernomen?

Hebt u al zicht op wat dit concreet zal betekenen voor het Vlaamse Energie- en Klimaatplan 2030? Welke aanpassingen zullen vereist zijn? Acht u een aanpassing die aan de nieuwe doelstellingen voldoet überhaupt mogelijk?

Kunt u een inschatting maken van de kostprijs die een aanpassing van het Vlaamse Energie- en Klimaatplan met zich zal meebrengen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega Van Rooy. Inderdaad, het voorlopige akkoord over de Europese Klimaatwet omvat een verhoging van de Europese klimaatambities en houdt een vermindering in met 55 procent van de broeikasgasuitstoot tegen 2030.

Wat betekent dit voor Vlaanderen? Daar heb ik vandaag geen antwoord op, omdat we geen antwoord gekregen hebben op alle vragen die we gesteld hebben in heel wat verschillende organen – intra-Belgisch en binnen Europa. Er is op dit moment nog geen berekening vanuit Europa over welke gevolgen dit zal hebben voor Vlaanderen en voor andere lidstaten. Wie doet welke inspanningen? Dat is niet duidelijk. Met welke middelen? Ook dat is niet duidelijk. Wat zal de impact zijn op onze concurrentiekracht? Dat is ook niet duidelijk. Wat met de gezinnen in armoede? Ook dat is niet duidelijk. Er zijn dus heel wat vragen, die we bijvoorbeeld ook gesteld hebben bij de bespreking op de directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE). We hebben daar gezegd dat we andere lidstaten natuurlijk niet zullen tegenhouden. Klimaat is een wereldwijde problematiek. In die zin vind ik het wel goed dat ook een grootmacht als de Verenigde Staten stappen in die richting zet, nu de andere nog.

Het is een wereldproblematiek, maar iedereen moet natuurlijk wel voor eigen deur vegen. Omdat we geen antwoorden kregen op al onze vragen, heeft Vlaanderen beslist om zich te onthouden bij de stemming over deze doelstellingen, omdat we niet weten wat die voor ons zullen betekenen.

We gaan natuurlijk geen enkele deelstaat tegenhouden. Er zijn binnen Europa ook heel wat lidstaten die vandaag bijna niets doen. Wij vinden dat de inspanningen op een goede manier verdeeld moeten worden.

De Belgische standpuntvorming verloopt via de zogenaamde DGE-coördinaties. We hebben altijd actief deelgenomen aan deze vergaderingen en we hebben heel duidelijk meegegeven wat de situatie in Vlaanderen is en welke vragen we stellen. Daarom heeft Vlaanderen ook zelf deelgenomen aan verschillende consultatierondes die werden georganiseerd door de Europese Commissie. We hebben daar

altijd onze boodschap gebracht van een focus op kostenefficiëntie en betaalbaarheid. Er is ook rechtstreeks informeel contact geweest met de Europese Commissie om onze standpunten nogmaals te verduidelijken. Het zijn natuurlijk allemaal wel relevante vragen. Ik vind het wel van belang dat we heel duidelijke antwoorden hebben vooraleer we bepaalde wetten goedkeuren.

Wat hebben we ondertussen nog gedaan? We hebben natuurlijk het afgelopen jaar niet stilgezeten. We stellen onszelf de doelstelling van een vermindering met 35 procent. Die moeten we echt wel halen. Iedereen zal zijn steentje moeten bijdragen. We hebben ons renovatieplan. We rekenen ook op technologie en innovatie. Dat hebben we de afgelopen jaren in beweging gebracht. Ondertussen doen we voort met al die projecten. We dragen in Vlaanderen natuurlijk zorg voor onze omgeving, maar zoals ik altijd heb gezegd, moet het haalbaar en betaalbaar zijn. Dat zijn belangrijke zaken, waarop ik geen antwoord gekregen heb. Dat was dan ook de reden waarom Vlaanderen binnen die Belgische context gezegd heeft daar veel vragen bij te hebben.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, ik denk dat het antwoord van de minister boekdelen spreekt. Er komen gewoon geen antwoorden vanuit de Europese Unie over de berekeningen. Er zijn geen berekeningen. Wie welke inspanning doet, is niet duidelijk. Wat de impact is op de concurrentiekracht, is niet duidelijk. Wat de impact is op mensen met een laag inkomen in energiearmoede, is niet duidelijk. Er is eigenlijk niets duidelijk. Het enige wat duidelijk is, is dat we zullen moeten meehollen in die CO₂-doelstelling. Wat ook duidelijk is, is dat deze minister en Vlaanderen dat willen blijven doen.

Het is niet de eerste keer dat ik hier vragen over stel. Telkens komen dan die buzzwords. Ik zal u nog geen jukebox vol buzzwords noemen, minister Demir, maar toch gebruikt u telkens opnieuw de buzzwords 'haalbaar', 'betaalbaar' en 'kostenefficiënt'. Wat betekent dat concreet? Wat betekent dat concreet voor de burger, voor de Vlaming? 'Kostenefficiënt' betekent alleszins dat er kosten zullen zijn. De vraag is dan hoe groot die kosten zullen zijn. Wie zal die kosten dragen? Op welke schouders zullen die terechtkomen? Ik krijg daar geen antwoord op. U holt er wat achteraan. U zegt dan tegen mij dat u het Belgische standpunt mee vormgeeft in dat DGE-orgaan. Maar mijn vraag is de volgende. Wanneer zult u antwoorden krijgen op al die vragen die u hebt gesteld? U hebt ze goed opgesomd. Wanneer krijgt u die antwoorden? Wat zult u beslissen op basis van die antwoorden? Welke antwoorden wilt u hebben om mee te gaan in dit EU-verhaal, in dit klimaatplan?

Misschien moet u zelf eens het initiatief nemen, minister Demir, om een inschatting te maken van wat dit voor Vlaanderen zal betekenen. Waarom laten wij dat initiatief aan de Europese Unie? Waarom onderwerpen wij ons aan de beslissingen van de Europese Unie en de berekeningen die daaruit volgen? Met andere woorden: waarom slaan wij niet met de vuist op tafel? Waarom eisen we nu geen antwoorden, om dan ook een standpunt te kunnen bepalen?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden.

We zien deze vragen inderdaad regelmatig terugkomen, collega Van Rooy. Ik kan u alvast iets zeggen over de betekenis van het woord 'kostenefficiënt'. In mijn woordenboek is dat alles behalve een buzzword, maar is dat een oer-Vlaams woord. Kostenefficiëntie zit in ons DNA, zou ik denken. 'Kostenefficiënt' wil zeggen dat je het beste resultaat haalt tegen de laagste kost. En in dezen is geen

klimaatbeleid voeren en ons opsluiten achter de Vlaamse grenzen het minst kostenefficiënt. Want dat zou een enorm nefaste invloed hebben op onze handelsbalans. Bovendien weten we – dat is geen fabeltje maar pure, harde wetenschap – dat het aansturen van onze economie richting een klimaattransitie, richting een omschakeling naar hernieuwbare energie en een verlaging van onze CO₂-uitstoot, voor een positief effect zorgt op onze economie en onze welvaart. Als we niets doen zal de kost van de klimaatverandering maar ook de milieuvervuiling ons handenvol geld kosten. Als we afhankelijk blijven van grondstoffen uit het buitenland en niet voldoende inzetten op klimaatmaatregelen die ervoor zorgen dat meerwaarde hier bij ons in Vlaanderen gegenereerd wordt, dan zal dat allesbehalve kostenefficiënt zijn.

Dan stelt zich de volgende vraag, minister. Want ik ben het met u eens dat we kritisch moeten blijven ten aanzien van Europa. Maar ik begrijp ook dat u enige mildheid hebt getoond wanneer Europa zegt wat nu de globale doelstelling is die wij als continent, als groot handelsblok naar voren willen schuiven. Europa neemt de leiding en trekt op die manier innovatieve technologie aan. Nadien moet die doelstellingen vertaald worden naar landenspecifieke doelstellingen, en daar zullen we inderdaad forser moeten schakelen en kordater moeten zijn. Want we doen al veel in Vlaanderen. We kunnen nog een aantal dingen doen; er zijn vandaag weer tal van vragen geweest die daar telkens naar peilen, met antwoorden die aangeven hoe we dat moeten doen.

Minister, de vraag zal zijn op welke manier wij een voor Vlaanderen en België acceptabel percentage verkrijgen dat ons in staat stelt om ons te triggeren, onze economie en onze innovatiekracht aanspreekt en stimuleert. Want vergeet niet dat Europa heel veel geld heeft vrijgemaakt om projecten in te dienen om landen te stimuleren om die transitie te maken. Dus we kunnen er ons kostenefficiënt voordeel aan doen.

De vraag wordt heel concreet, minister, wanneer we moeten inschatten wat voor ons een haalbaar percentage is. En om in de logica van de kostenefficiëntie voort te gaan die we ook in het regeerakkoord hebben ingeschreven: hebben we voldoende instrumenten om te meten voor hoeveel euro we hoeveel CO₂-reductie kunnen realiseren? Hebben we met andere woorden voldoende instrumenten die kunnen monitoren of we ons Vlaams beleid zelf kostenefficiënt voeren? Want als we dat weten, weten we ook op welke terreinen we nog meer winst kunnen boeken, zowel voor het klimaat als voor de economie. En dan kunnen we inschatten hoe onze positie moet zijn ten aanzien van Europa wat betreft de landenspecifieke aanbeveling.

Ik herhaal het nog even, minister. Hebt u voldoende instrumenten om de kostenefficiëntie van klimaatmaatregelen te monitoren? Zo niet, wat zouden we daaraan kunnen doen? Dit is een open vraag, het is absoluut geen aanval. Maar ik denk dat de Vlaamse overheid er wel bij zou varen mochten wij een tandje bij steken, niet alleen in uw departement maar in talrijke departementen, om iets meer 'data-driven' beslissingen te nemen. Dan hoeven we geen grote, pompeuze aanvallen in mondelinge vragen te hebben, en dan kunnen we effectief peilen naar de mate van vooruitgang, in plaats van naar de mate van stilstand.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik denk dat er een aantal heel positieve evoluties zijn voor Vlaanderen. Als ik kijk vanuit ons regeerakkoord dat we hebben afgesloten, hebben we gezegd dat we meegaan in de Europese klimaatstrategie richting klimaatneutraliteit, maar niet zomaar. We gaan kijken wat de andere grote handelsblokken doen in deze wereld, en op dat vlak valt de voorbije weken en maanden toch belangrijk nieuws te noteren. Zowel vanuit de Verenigde Staten als China,

maar ook vanuit andere handelsblokken dichterbij, zoals Groot-Brittannië, zien we bijzonder ambitieuze klimaatdoelstellingen en heel concreet beleid dat daar tegenover wordt gezet. Het is niet alleen het verkondigen van doelstellingen, het gaat ook over het formuleren van beleid en het voorzien van budgetten, zeker als ik kijk naar Groot-Brittannië of naar de administratie van Biden in de Verenigde Staten. Dat is positief, en dat was een heel belangrijke randvoorwaarde voor Vlaanderen om mee te kunnen schuiven in die ambitie vanuit Europa. Europa legt nu dat ontwerp van klimaatwet op tafel; de komende weken en maanden wordt daar meer nieuws over verwacht.

We zijn het er ook over eens dat er een kostenefficiënte verdeling moet zijn van die doelstelling.

Daarom is het ook belangrijk dat Europa bij het voorstel dat vandaag op tafel ligt, uitgaat van klimaatneutraliteit in de hele Europese Unie als blok, en niet per land, wat door McKinsey al eens bestudeerd is als een bijzonder weinig efficiënte methode om naar klimaatneutraliteit te evolueren. Dat zijn dus allemaal zaken die in de kaart spelen van Vlaanderen en van de Vlaamse positie in de onderhandelingen.

Minister, uw antwoord heeft ertoe geleid dat ik het eens ben met collega Van Rooy, toch op één aspect van zijn antwoord van daarnet. Dat is me nog niet vaak overkomen. Vandaar dat ik ook wou tussenkomen. We moeten namelijk niet wachten op Europa om antwoorden te formuleren op de vragen die we hebben. We hebben heel wat informatie in handen. En als we kijken naar de vraag van collega Schiltz, moeten we misschien nog wel bijkomende informatie proberen te krijgen. Maar ik zou pleiten voor een eigen impactstudie, een eigen impactanalyse van verhoogde doelstellingen voor onze Vlaamse economie. We zijn op dat vlak niet alleen. De Nederlanders zijn ons voorgegaan. Een maand of twee terug is in Nederland vanuit het Planbureau aldaar een studie met verschillende scenario's gepubliceerd van wat een verhoogde doelstelling aan impact heeft op het klimaat en op de economie. En ik denk dat dat de juiste manier van werken is.

Minister, ik ben het er dus mee eens dat we op een consequente manier onze lijn moeten volgen vanuit het regeerakkoord ten aanzien van Europa en de andere entiteiten binnen België, maar ik denk ook dat we zelf ook wel wat inzichten kunnen verwerven en een eigen impactanalyse moeten kunnen maken over de verhoogde doelstellingen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil nog wat aanvullen op wat collega's Schiltz en Bothuyne gezegd hebben. Collega Schiltz had het vooral over kostenefficiënt zijn. Ik denk dat dat correct is. Wat is, bij manier van spreken, de laagste uitgave voor de hoogste CO₂-besparing? Daarover gaat het. Wat collega Bothuyne aangekaart heeft, gaat over internationale flexibiliteit, klimaatneutraliteit als blok.

Ik wil daar een derde puntje aan toevoegen, dat ook duidelijk in het regeerakkoord staat, namelijk de bottom-upbenadering, van onderuit. We moeten inderdaad niet wachten op Europa. Alles wat wij kunnen doen rond CO₂-reductie, maakt ons minder afhankelijk van materialen die soms uit onstabiele regio's van buiten Europa enzovoort moeten komen. We scoren ook op een aantal domeinen zeer goed, bijvoorbeeld als het gaat over circulaire economie. En waarschijnlijk kunnen we ook nog veel meer doen. Maar de bottom-upbenadering is wel een belangrijk thema, omdat alles wat top-down vanuit Europa gebeurt, zonder dat men hier het gevoel heeft dat er rekening is gehouden met de technische capaciteit in onze eigen regio, het draagvlak ondergraaft. Europa moet dus meer landenspecifiek, maar ook regiospecifiek leren kijken. Dat wordt ook heel sterk benadrukt vanuit het Comité van de Regio's. Het is van onderuit dat het zal moeten komen. De grootste problematiek zit bij de regio's en de grote steden, maar ook de grootste

mogelijkheid tot oplossingen vinden zit daar. Het is ook daar dat het zal gebeuren, en niet enkel bij het operationele, maar ook bij het opmaken van de doelstellingen. Als derde punt wil ik dus heel sterk de bottom-upbenadering benadrukken.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega's. Ik denk dat iedereen, misschien met uitzondering van collega Van Rooy, het er wel mee eens is dat we inspanningen zullen moeten leveren om de broeikasreductie naar beneden te halen. Ik denk dat heel de wereld – behalve China misschien nog, en Polen binnen Europa – het daarover eens is. Wij hebben de doelstellingen die we vandaag de dag hebben en waar ook alle collega-ministers via het Vlaams klimaatplan door gevat zijn om er inspanningen voor te leveren. We hebben ook ons voortgangsrapport. We gaan inspanningen moeten doen. Ik reken ook heel veel op technologie en innovatie, als ik bijvoorbeeld zie wat er allemaal te gebeuren staat rond waterstof.

Helaas zal die doorbraak, bijvoorbeeld rond waterstof, nog even duren. Ik ben op dat gebied geen pessimist. Ik geloof dat we de broeikasreductie wel naar beneden zullen halen. Ik reken daarvoor ook op heel wat innovatieve projecten. En ik vind dat goed, collega Van Rooy, dat heel wat start-ups en bedrijven daarmee bezig zijn. We ondersteunen die vanuit Vlaanderen ook enorm. Want als we hier doorbraken kunnen forceren, dan kunnen we onze knowhow en onze technologie natuurlijk ook naar heel de wereld brengen. Die oefening zetten we dus voort. We zetten ook in op renovaties. Binnen alle sectoren zijn de collega's ermee bezig.

We hanteren het principe van de kostenefficiëntie ook binnen ons eigen Vlaamse klimaatfonds. Dat hebben we heel duidelijk afgesproken met de collega-ministers, dat dat het principe is. Dus als een minister geld wil gebruiken uit het klimaatfonds, dan moet hij of zij natuurlijk aangeven of de maatregel kostenefficiënt is en of er geen andere maatregelen zijn die een veel grotere impact zullen halen wat die doelstelling betreft. Dat principe hanteren wij dus.

Collega Van Rooy, in juni zal de Europese Commissie de doelstelling van 55 procent verduidelijken. Dan zal het ook duidelijk worden wie wat gaat moeten doen. Ik hoop vooral – en dat is ook het pleidooi dat we houden – dat Europese landen waar je een veel grotere reductie kunt gaan halen ... Ik verwijs naar Polen, Bulgarije enzovoort, die vandaag de dag amper een doelstelling hebben en die ook over een veel grotere oppervlakte beschikken. Die zitten vandaag de dag met 5 procent, 0 procent, 7 procent broeikasreductie. Die verdeling moet nu gaan gebeuren. Wij blijven dat punt wel herhalen in onze contacten, en natuurlijk ook het feit dat Vlaanderen volop investeert in technologie en innovatie, en dat dat natuurlijk tijd nodig heeft.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Bedankt voor deze duidelijkheid, minister, die vooral zat in de zin: 'In juni maakt de EU duidelijk wie wat moet doen.' Moet. U bent een slaaf van de Europese Unie. De Vlaamse Regering is een klimaatslaaf van de Europese Unie. Dat blijkt telkens opnieuw als we het er hier over hebben. Er is hier niemand die zegt: laat dat CO₂-dogma voor wat het is en laat ons op de eerste plaats kijken naar wat het beste is voor de Vlaming en voor de elektriciteits- en energieprijzen voor de Vlaming. Niemand zegt dat hier, behalve wij. Wij zetten niet het CO₂-dogma, en al zeker niet dat van de EU, op de eerste plaats. Wij zetten de elektriciteitsprijs voor de Vlaming op de eerste plaats.

En geef toe, wat dat betreft heeft deze Vlaamse Regering, en de partijen die daar deel van hebben uitgemaakt of uitmaken, gewoon een zeer slecht trackrecord. De energieprijzen zijn de hoogste in Europa. Denk aan het groenestroomdebacle. Denk aan al die subsidies die naar windmolens zijn gegaan, wat de Vlaming veel

geld kost. En de toekomst zal uitwijzen, minister Demir, wat de elektriciteitsprijzen hier zullen doen voor de Vlaming met dat CO₂-dogma, en met dat capaciteitstarief natuurlijk, dat daar ook een slecht gevolg van is. Wij zullen dat alleszins op de voet blijven volgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het gebruik van biobrandstof – 2864 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, de Europese Unie heeft recent palmolie als niet duurzaam gelabeld. Daarmee komt ook biodiesel in het vizier. Palmolie en soja zijn daarbij twee veelgebruikte producten. Palmolie wordt nu dan wel als niet duurzaam gezien, maar ook soja gebruiken als biodiesel is alles behalve goed voor het klimaat. Een studie die eind 2020 werd gepubliceerd in opdracht van Transport & Environment stelde dat biodiesel met soja dubbel zo schadelijk is voor het klimaat als een fossiele brandstof.

De Europese Commissie heeft besloten dat tussen 2023 en 2030 palmdiesel zal worden uitgefaseerd, maar nu blijkt dat soja dus allerm minst een oplossing is. Vorige week konden we lezen dat federaal minister van Leefmilieu en Klimaat Zakia Khattabi de duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen aanscherpt. Die op basis van soja en palmolie worden in de transportsector verbannen vanaf midden 2022. Op basis van de wet betreffende de productnormen zullen de biobrandstoffen op basis van palmolie niet meer worden toegelaten op de Belgische markt – zoals dat al het geval is in Denemarken, Frankrijk en Nederland – en in de transportsector vanaf midden 2022. Vanaf 2023 wordt soja verboden als grondstof voor biobrandstoffen voor transport. De producenten van biodiesel zullen zich moeten bevoorraden met andere grondstoffen en evolueren naar biobrandstoffen van andere generaties.

De vraag die meer en meer rijst, is hoe dit nu samen spoort met de doelstelling van Vlaanderen om het percentage biodiesel van 8,4 procent in 2020 op te drijven tot 14 procent in 2030. Dat was al het maximum dat Europa momenteel toestaat. En voor de helft daarvan werd nog gerekend op de eerste generatie biodiesel, afkomstig van producten als palmolie en soja. Nu opnieuw blijkt dat die vorm van biodiesel juist slechter is voor het klimaat dan de fossiele brandstof die we willen vervangen, is de vraag of dit maximale gebruik van biobrandstof wel thuis hoort in een Klimaat- en Energieplan dat de klimaatverandering moet tegengaan.

Minister, hoe staat u tegenover biodiesel als duurzame brandstof? Hoe verantwoordt u het gebruik van biodiesel van de eerste generatie als duurzame brandstof? Bent u bereid om het groeitraject van biodiesel van 8 naar 14 procent bij te stellen en in te zetten op echt klimaatvriendelijke oplossingen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega, wij hebben in het kader van het Nationaal Energie- en Klimaatplan bijmengdoelstellingen opgenomen. Dat zijn federale engagementen, voor alle duidelijkheid. Zoals u aangeeft, heeft minister Khattabi, vanwege bezorgdheden inzake duurzaamheid, besloten om biobrandstoffen op basis van palmolie niet meer toe te laten vanaf midden 2022 en op basis van soja vanaf begin 2023. De bijmengdoelstellingen blijven wel behouden, maar de producenten

van transportbrandstoffen zullen dus andere biobrandstoffen moeten bijmengen, bijvoorbeeld op basis van koolzaadolie.

Duurzaamheid is natuurlijk een belangrijk aspect. Ik ben ook wel van mening dat er op dit vlak een veel betere geharmoniseerde aanpak zou moeten komen op Europees niveau, die duurzamer en kostenefficiënter is dan het nemen van nationale maatregelen. Maar dat is een Europees verhaal.

Het federale engagement inzake bijmenging van biobrandstoffen draagt natuurlijk wel bij tot de gewestelijke doelstellingen inzake hernieuwbare energie en broeikasgassen. We hebben daar heel lang over gediscussieerd toen het nationale plan werd opgesteld. Indien het vooropgestelde bijmengtraject niet wordt behaald, verwacht ik wel dat de federale overheid alternatieve maatregelen zal uitvoeren om eenzelfde emissiereductie en bijdrage aan de doelstelling voor hernieuwbare energie te bereiken. De federale overheid heeft zich daartoe ook geëngageerd in het Nationale Klimaat- en Energieplan. Ik reken erop dat ze dat zullen doen. En ik kijk uit naar de alternatieve maatregelen.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Bedankt, minister. U maakt er zich natuurlijk heel gemakkelijk van af door te verwijzen naar de federale overheid. U zult natuurlijk ook mee moeten zoeken naar oplossingen hiervoor. Het illustreert eigenlijk dat hier veel te sterk ingezet is op die biobrandstoffen als een soort oplossing, precies omdat men aanvoelt dat men de alternatieve energievoorziening niet haalt vanuit wind- en zonne-energie en andere. Ik denk dat we hier toch wel op een probleem afstevenen. Ik nodig u uit om mee te zoeken naar een andere aanpak. Ik denk dat dit een beetje een doodlopend spoor is.

Zoals ik gezegd heb, gaat het huidige plan uit van de helft van die eerste generatie biobrandstof, waarvan we ondertussen weten dat we die eigenlijk beter niet gebruiken en waarvan Europa ook de uitfasering voorziet. We moeten dus samen zoeken naar oplossingen. Ik blijf natuurlijk bij mijn vraag of u bereid bent om die doelstelling te verlagen en daarover in overleg te gaan met de federale overheid, en om vanuit Vlaanderen te zien hoe we op een andere manier onze doelstellingen inzake alternatieve en duurzame energie kunnen halen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Collega Steenwegen, tenzij ik iets mis, dacht ik dat minister Khattabi tot jullie Groen-Ecolo-fractie behoort, niet tot onze fractie. Ik kan natuurlijk altijd verkeerd zijn. Het is nog altijd het federale niveau, of we het nu graag hebben of niet, dat de productspecificaties vastlegt. Als uw partijgenoot en cours de route zegt de regels te veranderen, moet u niet staan wijzen naar minister Demir en zeggen dat ze maar nieuwe maatregelen en nieuwe biobrandstoffen moet vinden. Sorry, maar dat is nu wel echt de omgekeerde wereld. Ik maak me daar echt boos over. Wij moeten ons aanpassen aan het federale niveau! Zij leggen de productspecificaties vast! Los het dan ook op op federaal niveau!

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik begrijp natuurlijk de boosheid van collega Gryffroy. We hebben hier lang over onderhandeld. Het is een federale bevoegdheid, collega Steenwegen. Als de bevoegde minister nu opeens zegt dat ze andere inzichten heeft en dat ze het op een andere manier gaat doen, moet zij ook met alternatieven komen, niet wij. Het wordt ook wel tijd, vind ik, dat minister Khattabi ook met voorstellen komt in plaats van alles gewoon te wijzigen. Dat zijn zaken waar we allemaal op gerekend hebben en die ook in onze plannen zitten. Zij heeft daar nu allemaal andere inzichten over. Dat engagement van alternatieve maatregelen zijn

we destijds ook overeengekomen. Ik kijk ernaar uit. Ik zal elke alternatieve maatregel van de federale collega's, die hun eigen zaken nu op een andere manier willen doen, met een frisse blik bekijken, zoals ik dat met alle voorstellen doe.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): De bottomline in het klimaat is toch dat we moeten proberen om samen naar oplossingen te zoeken. Als we vaststellen, minister, dat die biobrandstoffen van de eerste generatie eigenlijk slechter zijn voor het klimaat dan de fossiele brandstoffen, moeten we ook onze doelstellingen en de manier waarop we die willen bereiken, aanpassen. Ik nodig u nogmaals uit – en ik hoop daar ook op – om in goede samenwerking oplossingen proberen te vinden voor die zaken, in plaats van naar elkaar te wijzen. Dat lost eigenlijk niets op. We staan samen voor een enorme uitdaging. Ik denk dat we het allemaal eens zijn dat die biobrandstoffen van de eerste generatie ons niet vooruit zullen helpen. Dan is het in het belang van iedereen dat we ook naar alternatieven zoeken. Ik denk dat Vlaanderen erop aangedrongen heeft om dat hoge gehalte aan biobrandstoffen in te schrijven, omdat men goed weet dat men anders de doelstellingen inzake alternatieve energie niet zou halen. Ik denk dat het ook de verantwoordelijkheid is van Vlaanderen om, als die percentages niet vanuit de eerste generatie gehaald zullen worden, ervoor te zorgen dat men dan extra inspanningen zal doen om op een andere manier de doelstellingen inzake duurzame energie, die deze Vlaamse Regering tot nu toe spijtig genoeg bijlange niet haalt, te bereiken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.